

בני מישפחה הפלסטיניים של המלכה שנספתה בתאונת מטוס, משחזרים את ימי ילדותה

ב־1972 נישאה עליא' למלך ירדן. חיי סיון. סמוך לאותה תקופה הוא התגרש מאשתו השנייה, מונה, שהיתה ממוצא אנגלי. הוא נזכר בילדה היפהפייה מבית טוקאן, שהכיר בנערותו, וביקש לפגוש בה שוב.

בפגישה המחודשת בין השניים הוקסם ממנה המלך, וכעבור זמן קצר ביקש את ידה. "כשהיתה למלכה" מספרת הגברת אליהאסם, היא ביקרה שוב אצל אותה מישפחה ענייה, ואימצה את אחד מבניה הקטנים, שחי עד היום בארמון המלוכה.

לדיכרי בני מישפחה הצטיינה עליא' בעממיות ובפסטות רבת־חן. גם כשהפכה מלכה לא שינתה ממנהגה זה. היא אהבה בה שוטט בין המוני העם בשוקים הידומים של רבת־עמון. הם מספרים, "ערי כה את קנייתיה לבדה, לא נעזרה במזכירות ואת הטלפונים נהגה לקבל בעצמה". גם כשהיתה כבר מלכה, מוסיף אביר שאקר, "לא התנשאה מעל לאחרים. תמיד

"עליא' אהובתנו!"

נשארה אותה עליא' פשוטה, טיבעית ורגישה למצוקתו של הזולת. כששמעה על תינוקות, שנמצאה חיה בין חורבותיו של בית שהתרכס עליו מטוס וכל יושביו נהרגו — ביקשה לאמץ אותה לה לבת. התינוקת, עביר שמה, היתה לחלק ממישפחה. עבור עליא', שהיתה אז בהריון, היה זה אימון טוב לקראת האימהות.

אמא שלחה אותי להביא לה כסף. "עליא' לא היססה רגע. היא לקחה את הילד לשוק של עמאן, ציידה אותו במי

עליא' היתה אהבתו הראשונה של חוסיין. עוד בתקופת בחירתו כשלמד בקולג' המלכותי באלכסנדריה. הוא נהג לבקר בשגרירות הירדנית בקהיר, וכבר אז נקשרו יחסי ידידות בין הילדה בת ה־10, בתו של השגריר בהאדין טורקאן, לבין הסטודנט הצעיר בן ה־16. כך סיפר השבוע לכתב העולם הזה, אביר שאקר אליהאסם, דודה של אם המלכה, מהנדס במיקצועו הנחשב כאחד מנכבדי שכם, שעקר מיפו ב־1948.

נסיבות המוות היו אופייניות

יא היתה מודעת למעמדה כאשה, בחברה שעדיין רואה את הגנים כאזרחים ממדרגה שנייה. העובדה שקיבלה את חינוכה בחו"ל השפיעה עליה, בורר דאי, בגיבוש השקפתה על מעמדה של האשה. פעילותה הענפה בכל הנוגע לבעיות אנוריות, קטנות וגדולות, איפשרה למלך להתרכז בעניינים מדיניים, והפכה אותה לדמות נערצת בין המוני העם.

תקופת נישואיו לעליא', נחשבת, ללא ספק, כמאושרת ביותר בחייו של המלך חוסיין. מספרת הדודה אליהאסם בגאווה, ותרך שהיא מציגה תמונות מאורשיות מחיי המישפחה של בנייהווג. התצ' לומים הציבעוניים, הנושאים את חתימת ידה של עליא', מראים אותה במלוא יופיה, זוהרת וחטובה, מחייכת את חיוך כה האנושי החם, רכה ואימהית.

נסיבות מותה אופייניות מאד לאופיה ולאורח־חיה, מספר אביר שאקר. באחד הבקרים היא קראה בעיתון מיכתב של אורה, חושב עיירה בדרום ירדן, שסיפר על המצוקה בעיירה בכלל, ובבית־החולים בה — בפרט. עליא' לא חשבה פעמיים, ואמרה למלך שהיא נוסעת לבקר שם. למחרת היא לקחה עימה את שר־הבריאות ואנשים אחרים הנוגעים בדבר, ויצאה במסוק דרומה. היא ביקרה בבית החולים של אותה עיירה נידחת, ולפני שעזבה לא סחכה לה שאיר תרומה — 5000 דינרים ירדניים. בדרך חזרה, הוא מסיים בכאב, "אירע האסון".

עליא' לא היתה בת יוצאת־דופן. גם מישפחה אמה, מישפחה אליהאסם מ־שכם, וגם מישפחה אכיה, טוקאן, שמר בית בניה יושבים כיום בעמאן — הן מישפחות משכילות שבניהן מחזיקים במשרות מכובדות בתחומים מגוונים.

שני אחיה של עליא' הם בוגרי אוניברסיטאות הגדול, עלא אדין טוקאן, חי כיום בקנדה. הוא סיים את לימודי הרפואה בלונדון, ועובד כמנתח בבית־חולים. הצעיר, עבדאללה, סיים לימודי פסיכיקה ואלקטרוניקה בארצות־הברית, ומשימש כיום כמרצה באוניברסיטת ירושן בעיר הירדנית אירביד.

את המיסגד בארמון־המלוכה בעמאן תיכנן מהנדס ג'עפר איברהים טוקאן, אף הוא בן מישפחה. במיסגד זה נטמנה גופתה של מלכת ירדן.

צילום אחרון: חוסיין, עליא' וילדיהם*

כדי לחדור לשורשי ייחוסה של עליא' יש לחזור אל ירושלים של שנת 1947. בהאדין טוקאן, בן מישפחה מיוחסת ורעננה מעמאן (רבת־עמון) פגש ביפהפייה האכסוטית חנאן, אף היא בת מישפחה פלסטינית מיוחסת מנכבדי שכם — מישפחה אליהאסם. הצעירה המשכילה, בוגרת הקולג', נעתרה לקשר את גורלה בגורלו, והם נישאו כעבור זמן קצר.

בהאדין, שהיה איש משרד־החוץ הירדני, נשלח כעבור שנה לכהן כשגריר ארצו בקהיר, שם נולדה הבת עליא', בדצמבר 1948. סיפר אביר שאקר, "את חיינוכה היסודי קיבלה הילדה, שכבר אז הצטיינה ביופי שובה־לב, בקהיר. משם עברה המישפחה לאגרה שבתורכיה, שם כיהן האב כקונסול הירדני. אחר־כך עבר רה המישפחה ללונדון. עליא' קיבלה חיינוך אירופאי שכלל את מיטב גינוני הנימוס. שנות ילדותה עברו עליה כשי היא משתעשעת בין רגלי שגרירים ודיפלומטים מארצות שונות. היא הצטיינה בנטייה לספורט, בעיקר שחייה וטניס.

"את השכלתה הגבוהה רכשה באוניברסיטת רומא, לשם עבר אביה לכהן כנציג הליגה הערבית, וכיאה לבתו של איש משרד־החוץ סיימה בהצטיינות לימודי תואר ראשון במדעי־המדינה. כשסיימה את לימודיה שבה המישפחה לעמאן, והאב נתמנה כסגן שר־החוץ הירדני. מאוחר יותר נתמנה האב כנציג ירדן בא"ם. עליא' יצאה עם כל המישפחה לניו־יורק, שם נוצלה את הזמן כדי להשלים את לימודי התואר השני במדעי־המדינה.

כששבה לעמאן נתמנתה כמנהלת מחלקת יחסי־הציבור בחברת־התעופה הירדנית עליא' היה זה תפקיד שהלם ביותר את אופיה של עליא' שיחסי־אנוש היו תמיד שטח בו הצטיינה במיוחד. כך סיכם אביר שאקר פרק זה של חיי המלכה־לעתיד.

בגדים חדשים לכבוד החג

לגבי אותה תקופה נזכרה הגברת אליהאסם במיקרה מסויים, הממחיש היטב את הצד ההומני באופיה של עליא'. "באחד החגים", סיפרה, "התדפק ילד בן עשר על דלת ביתה של עליא', וביקש שישלם לו תמורת רחיצת מכוניתה. מדוע אינו לומד בבית־ספר? שאלה אותו עליא'. אנחנו הרבה ילדים בבית, השיב הילד, המצב קשה. אין מה לאכול.